

รายงานการเดินทางไปศึกษาดูงาน

เพื่อติดตามการขับเคลื่อนแผนแม่บทตามยุทธศาสตร์ชาติ
ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม
และแผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง
ประเด็นการคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ
และเสริมสร้างอำนาจ ทักษะ และหน้าที่พลเมือง

ในวันพุธที่ ๔ มีนาคม ๒๕๖๓
ณ เทศบาลตำบลเจ็ดเสมียน
อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

ของคณะอนุกรรมการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ
และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ
ด้านสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค

ในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพ
และการคุ้มครองผู้บริโภค วุฒิสภา

สารบัญ

	หน้า
ส่วนที่ ๑ : บทนำ	๑
๑.๑ หลักการและเหตุผล	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ในการเดินทาง	๒
๑.๓ วิธีการดำเนินการ	๒
๑.๔ กำหนดการศึกษาดูงาน	๓
๑.๕ ผลที่คาดว่าจะได้รับ	๓
ส่วนที่ ๒ : ข้อมูลจากการเดินทางไปศึกษาดูงาน	๕
๒.๑ ข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลตำบลเจ็ดเสมียน	๕
๒.๒ ข้อมูลจากการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	๗
➤ มิติของจังหวัด	๗
➤ มิติของท้องที่	๙
➤ มิติของท้องถิ่น	๑๐
➤ มิติของท้องทุ่ง	๑๒
๒.๓ ข้อมูลจากการลงพื้นที่ศึกษาดูงาน	๑๕
ส่วนที่ ๓ : ข้อเสนอแนะของคณะอนุกรรมการ	๑๙
๓.๑ การวิเคราะห์ SWOT ของตำบลเจ็ดเสมียน	๑๙
๓.๒ ข้อเสนอแนะของคณะอนุกรรมการต่อตำบลเจ็ดเสมียน	๑๙
๓.๓ ข้อเสนอแนะของคณะอนุกรรมการต่อตำบลเจ็ดเสมียน	๒๐
๓.๔ ข้อเสนอแนะของคณะอนุกรรมการต่อการติดตาม	๒๑
การขับเคลื่อนแผนแม่บทตามยุทธศาสตร์ชาติ	
ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม	
และแผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง :	
การคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ และเสริมสร้างสำนึก	
ทักษะ และหน้าที่พลเมือง	

๑.๑ หลักการและเหตุผล

คณะอนุกรรมการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ด้านสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค ในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค วุฒิสภา ในฐานะกลไกหนึ่งของวุฒิสภาที่ทำหน้าที่ในการติดตาม เสนอแนะและเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ ซึ่งได้รับมอบหมายพันธกิจตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง คือ การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชนในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งพันธกิจดังกล่าวมีกลยุทธ์ที่สำคัญ คือ การคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ และเสริมสร้างสำนัก ทักษะ และหน้าที่พลเมือง

โดยคณะอนุกรรมการมีแนวคิดว่าการจะสร้างความเข้มแข็งทางการเมืองให้กับภาคประชาชน ให้รู้จักสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความรับผิดชอบ และมีทักษะพลเมืองนั้น จะต้องเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับท้องถิ่นต่าง ๆ ซึ่งถือว่าเป็นรากฐานของสังคม โดยต้องกระจายอำนาจและทรัพยากรไปสู่ท้องถิ่นเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการตนเองในระดับท้องถิ่นนับได้ว่าเป็นโรงเรียนฝึกหัดประชาธิปไตยที่ใกล้ตัวให้กับคนไทย

ได้อย่างดียิ่ง ดังนั้น ในการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองจึงต้องช่วยกันขับเคลื่อนผลักดันให้ชุมชนท้องถิ่น แสดงบทบาทอย่างเหมาะสม หากระดับท้องถิ่นมีความเข้มแข็งก็จะสามารถผลักดันประเทศชาติให้ พัฒนาขึ้นมาได้ทั้งในทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ด้วยกำลังของท้องถิ่นต่าง ๆ ในการสร้างบ้านแปง เมืองด้วยความรัก ความรู้สึกเป็นเจ้าของและนิยมในท้องถิ่นตนเอง

ดังนั้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค โดยคณะอนุกรรมการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการ ตามยุทธศาสตร์ชาติ ด้านสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภคจึงได้จัดโครงการเดินทางไปศึกษาดูงานเพื่อติดตามการขับเคลื่อนแผนแม่บทตามยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม และแผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง : การคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ และเสริมสร้างสำนึก ทักษะ และหน้าที่พลเมือง ณ เทศบาลตำบลเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการใช้ทุนของชุมชนในการต่อยอดพัฒนาในด้านต่างๆ มาบูรณาการในรูปแบบประชารัฐ คือ ท้องที่ ท้องถิ่น ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคการศึกษาและภาคประชาชน จนพัฒนาเป็นชุมชนที่เข้มแข็ง สามารถเป็นต้นแบบและเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับพื้นที่อื่นๆ ต่อไปได้

๑.๒ วัตถุประสงค์ในการเดินทาง

(๑) เพื่อศึกษา เรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับชุมชนต้นแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ตลอดจนรับฟังความคิดเห็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สภาองค์กรชุมชน ตำบล เครือข่ายภาคประชาสังคม ต่อการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาการเมืองในมิติของ “การคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ และเสริมสร้างสำนึก ทักษะ และหน้าที่พลเมือง”

(๒) เพื่อสื่อสารการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทราบอย่างทั่วถึง เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมและสนับสนุนกระบวนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง

(๓) เพื่อรวบรวมข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ เพื่อจัดทำเป็นข้อสรุปและข้อเสนอแนะต่อการขับเคลื่อนแผนแม่บทตามยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม และแผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง : การคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ และเสริมสร้างสำนึก ทักษะ และหน้าที่พลเมือง

๑.๓ วิธีการดำเนินการ

(๑) เดินทางไปเข้าร่วมประชุมและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลเจ็ดเสมียน เจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตัวแทนภาคประชาชน อาทิ สภาองค์กรชุมชน ตำบล กลุ่มจิตอาสา เครือข่ายตำบลคุณธรรม เครือข่ายสตรี เครือข่ายผู้สูงอายุ ฯลฯ ณ สำนักงานเทศบาลตำบลเจ็ดเสมียน โดยมีประเด็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ดังนี้

- การรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและหน้าที่ของปวงชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญ
- การสร้างความเสมอภาคและความเท่าเทียมในชุมชน
- การคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภคในชุมชน
- สิทธิของประชาชนในการได้รับบริการจากรัฐและคุณภาพของการบริการในชุมชน

(๒) ลงพื้นที่เพื่อศึกษาดูงาน ณ ศูนย์เรียนรู้ศาสตร์พระราชาสู่การเลี้ยงชีพและการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน และชมรมกลุ่มผู้สูงอายุตำบลเจ็ดเสมียน บ้านสนามชัย

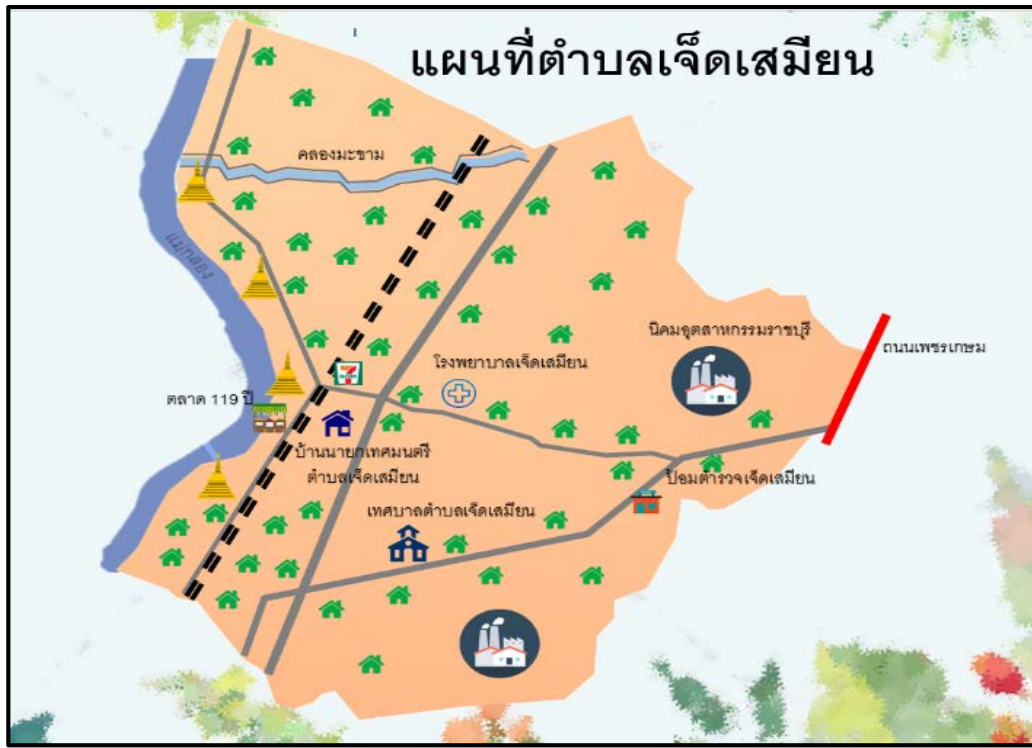
(๓) จัดทำรายงานสรุปผลข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เพื่อนำเสนอเป็นข้อมูลต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ และคณะกรรมการการ ตสร. วุฒิสภา ต่อไป

๑.๔ กำหนดการศึกษาดูงาน

วันพุธที่ ๔ มีนาคม ๒๕๖๓ เวลา ๐๘.๐๐ - ๑๖.๓๐ นาฬิกา ณ ตำบลเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

๑.๕ ผลที่คาดว่าจะได้รับ

คณะกรรมการได้ข้อเสนอนแนะและแนวทางการขับเคลื่อนแผนแม่บทตามยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม และแผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองในการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข กลยุทธ์ “การคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพและเสริมสร้างสำนึก ทักษะ และหน้าที่พลเมือง” ตลอดจนเกิดเครือข่ายความร่วมมือและมีพื้นที่ต้นแบบเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับพื้นที่อื่น ๆ ต่อไปได้

๒.๑ ข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลตำบลเจ็ดเสมียน

ประวัติความเป็นมา

เทศบาลตำบลเจ็ดเสมียน เดิมมีฐานะเป็นสุขาภิบาลมีชื่อว่า “สุขาภิบาลเจ็ดเสมียน” ซึ่งได้จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสุขาภิบาล พ.ศ. ๒๔๙๕ ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง จัดตั้งสุขาภิบาลเจ็ดเสมียน ลงวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๐๖ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๘๐ ตอนที่ ๑๐๕ เมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๐๖ ต่อมาได้รับการเปลี่ยนแปลงฐานะจากสุขาภิบาลเจ็ดเสมียนเป็น เทศบาลตำบลเจ็ดเสมียนตามพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. ๒๕๔๒ ตั้งแต่วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๔๒ และ เมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๔๗ กระทรวงมหาดไทย ได้ประกาศยุบรวมองค์การบริหารส่วนตำบลเจ็ดเสมียนเข้ากับเทศบาลตำบลเจ็ดเสมียน มีผลตั้งแต่วันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๔๗ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๒๑ ตอนพิเศษ ๑๑๑ เมื่อวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๔๗

ข้อมูลประชากร

ชื่อหมู่บ้าน	ครัวเรือน	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวมประชากร ชายหญิง (คน)
หมู่ที่ ๐ บ้านเจ็ดเสมียน	๓	๑๘	๒๑	๓๙
หมู่ที่ ๑ บ้านวังลึก	๓๔๗	๔๙๕	๕๘๖	๑,๐๘๑
หมู่ที่ ๒ บ้านเกาะสมบุรณ์	๔๙๐	๕๘๕	๖๔๘	๑,๒๓๓
หมู่ที่ ๓ บ้านเจ็ดเสมียน	๖๘	๗๑	๘๐	๑๕๑
หมู่ที่ ๔ บ้านสนามชัย	๓๗๔	๕๒๙	๕๒๒	๑,๐๕๑
หมู่ที่ ๕ บ้านคลองมะขาม	๒๑๐	๓๖๐	๓๖๔	๗๒๔
หมู่ที่ ๖ บ้านดอนไม้เรียง	๕๙๙	๖๖๗	๗๖๓	๑,๔๓๐
ข้อมูลรวม :	๒,๐๙๑	๒,๗๒๕	๒,๙๘๔	๕,๗๐๙

เขตการปกครอง

ด้านเหนือ ติดต่อเขตตำบลคลองข่อย อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

ด้านตะวันออก จากหลักเขตที่ ๒ ถัดตามเส้นแบ่งเขตตำบลเจ็ดเสมียนกับตำบลดอนทราย ไปทางทิศใต้และถัดตามเส้นแบ่งเขต ตำบลเจ็ดเสมียนกับตำบลสามเรือน อำเภอเมืองราชบุรี ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ ถึงหลักเขตที่ ๓ ซึ่งอยู่ตรงเส้นแบ่งเขตตำบลเจ็ดเสมียนกับตำบลท่าราบ อำเภอเมืองราชบุรี

ด้านใต้ จากหลักเขตที่ ๓ ถัดตามเส้นแบ่งเขตตำบลเจ็ดเสมียนกับตำบลท่าราบ อำเภอเมืองราชบุรี ไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ถึงหลักเขตที่ ๔ ซึ่งตั้งอยู่ริมแม่น้ำแม่กลองฝั่งตะวันตก

ด้านตะวันตก จากหลักเขตที่ ๔ เลียบตามริมแม่น้ำแม่กลองฝั่งตะวันออกไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือบรรจบเขตตำบลคลองข่อย

๒.๒ ข้อมูลจากการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

➤ มิติของจังหวัด

นายชยาวุธ จันทร ผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี

จังหวัดราชบุรีประกอบด้วย ๑๐ อำเภอ มีประชากรทั้งจังหวัดจำนวน ๘๗๐,๐๐๐ คน ผลผลิตหลักของจังหวัดราชบุรีร้อยละ ๖๐ อยู่ในภาคอุตสาหกรรม แต่ประชากรกว่าร้อยละ ๖๐ ประกอบอาชีพภาคการเกษตร ราชบุรีเป็นจังหวัดที่เลี้ยงสุกรเป็นอันดับหนึ่งของประเทศไทย หลีกเลี้ยงไม่ได้ที่จะต้องเผชิญกับปัญหามลพิษทางกลิ่นและน้ำเสีย นอกจากนี้ ยังเป็นแหล่งผลิตมะพร้าวน้ำหอมที่มี

คุณภาพระดับโลก และเป็นแหล่งเลี้ยงกุ้งน้ำจืดที่มีคุณภาพด้วย ปัจจุบันได้เกิดกระแสใน Social Media ว่าดื่มน้ำมะพร้าวแล้วจะสุขภาพดีและมีสุขภาพผิวที่อ่อนกว่าวัย การบริโภคน้ำมะพร้าวจึงได้รับความนิยมจากชาวจีนอย่างมาก ซึ่งภาครัฐควรมีนโยบายในการสนับสนุนให้มีการประชาสัมพันธ์การตลาดมะพร้าวน้ำหอมในมณฑลอื่นของสาธารณรัฐประชาชนจีนด้วย

จังหวัดราชบุรี เป็นเมืองที่อุดมสมบูรณ์ในด้านวัฒนธรรม ซึ่งประชากรประกอบด้วย ๘ กลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีประวัติความเป็นมาตั้งแต่ในปี พ.ศ. ๒๓๐๓ พระยาตากหรือพระยาวชิรปราการ ก่อนที่พระองค์จะปราบดาภิเษกขึ้นเป็นพระมหากษัตริย์ปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี พระองค์ได้เคย

ดำรงตำแหน่งหลวงยกกระบัตรเมืองราชบุรีในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย พระองค์ได้เทครัวพี่น้องชาวไทย - ยวนมาที่จังหวัดราชบุรี รวมถึงพี่น้องชาวไทยทรงดำ ชาวไทยกะเหรี่ยง ชาวไทยรามัญ ชาวไทยลาวเวียง ชาวไทยเขมร ส่วนพี่น้องชาวไทยจีนจะอพยพมาในสมัยปลายรัชกาลที่ ๔ และมีชาวไทยพื้นถิ่นเดิมด้วย โดยทุกชาติพันธุ์ต่างก็รักษาวัฒนธรรมของตนเองไว้จนถึงปัจจุบันโดยปราศจากความขัดแย้ง จังหวัดราชบุรีมีตลาดวัฒนธรรม ตลาดวิถีชุมชน ตลาดประชารัฐที่สร้างรายได้จำนวนมากให้กับจังหวัด เช่น ตลาดวิถีชุมชนคูบัว วัดโขลงสุวรรณคีรี ซึ่งเป็นตลาดที่สร้างขึ้นด้วยความร่วมแรงร่วมใจของชาวไทยวนในพื้นที่ โดยในสุดสัปดาห์จะมีรายได้อยู่ที่ประมาณ ๒ - ๔ ล้านบาทต่อสัปดาห์

สำหรับประเด็นด้านสิทธิมนุษยชน จังหวัดราชบุรีมีศูนย์ผู้ลอบหนีภัยจากการสู้รบในประเทศเมียนมาร์ ซึ่งเป็นชาวกะเหรี่ยง มีถิ่นฐานเดิมอยู่ที่บ้านพุน้ำร้อน แต่ได้มีการจัดระเบียบให้มาอยู่ที่ตำบลสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ศูนย์ผู้ลอบหนีภัยดังกล่าวเป็นค่ายที่ไม่มีรั้วกัน ผู้อพยพสามารถเดินข้ามแดนไป - มาได้ เพราะมีเส้นทางทางธรรมชาติระยะทาง ๓ กิโลเมตรที่สามารถเดินทางข้ามแดนได้ อย่างไรก็ตาม จังหวัดราชบุรีได้จัดกองกำลังอาสาสมัครชาตินแดนเพื่อดูแลความสงบเรียบร้อยและตรวจสอบจำนวนผู้ลอบหนีภัยในค่าย โดยมีการจัดการศึกษาภายในค่ายให้เด็กที่อยู่ในศูนย์ได้เรียนหนังสือ แต่พบว่ามีการลักลอบออกมาเรียนภายนอกศูนย์ เพราะเกิดกระแสว่าหากเรียนภายนอกค่ายจะได้รับวุฒิบัตรที่สามารถขอสัญชาติได้

สำหรับประเด็นด้านการคุ้มครองผู้บริโภคที่ขณะนี้ขาดแคลนหน้ากากอนามัยด้วยสาเหตุจากไวรัสโควิด - ๑๙ นั้น จังหวัดราชบุรีจึงได้ร่วมมือกับศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนทั้ง ๑๐๔ ศูนย์ ให้ผลิตหน้ากากอนามัยจากผ้าฝ้าย ๓ ชั้นตามแบบของกระทรวงสาธารณสุข โดยใช้งบประมาณจากกาชาดจังหวัดราชบุรีและศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน นอกจากนี้ ยังได้รับสนับสนุนวัตถุดิบจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยในระยะแรกจะแจกจ่ายให้กับโรงเรียนเด็กเล็กก่อน

นายเกียรติศักดิ์ ตรงศิริ รองผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี

ปัจจัยแห่งความสำเร็จของตำบลเจ็ดเสมียน คือ เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพสูงและเป็นพื้นที่ที่อยู่ในเขตชลประทาน ภูมิศาสตร์ตั้งอยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร เป็นพื้นที่ที่ผู้คนเข้าถึงทางการศึกษามีผู้นำระดับท้องถิ่น ท้องที่ที่มีความมุ่งมั่นตั้งใจ มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนา มีการพัฒนาที่ครอบคลุมทุกมิติ กล่าวคือ เมื่อสังคมดี ประชากรจึงมีคุณภาพชีวิตที่ดี เศรษฐกิจดี เกิดความมั่นคง นำไปสู่การพัฒนาต่อยอด

ผู้คนในตำบลเจ็ดเสมียนมีคุณสมบัติพิเศษที่เอื้อต่อการพัฒนา มีการแสดงความคิดเห็น มีกระบวนการมีส่วนร่วม และนำความคิดเห็นมาพัฒนาพื้นที่จนประสบความสำเร็จ ส่วนอุปสรรคในการพัฒนา ได้แก่ ปัญหาพื้นที่ที่ติดชายแดน ปัญหายาเสพติด ปัญหาแรงงานต่างด้าว รวมทั้งการโยกย้ายถิ่นฐานของแรงงาน เป็นต้น

➤ มิติของท้องถิ่น

นายณพรัตน์ รัตนพานิช นายอำเภอโพธาราม

การแก้ไขปัญหาด้านยาเสพติดของอำเภอโพธาราม จะไม่ใช่ข้อมูลผู้เสพผู้ค้าจากกำนันผู้ใหญ่บ้าน เนื่องจากเป็นห่วงด้านความปลอดภัยของบุคคลดังกล่าว แต่จะใช้วิธีประชาคม โดยจะมีการประชาคมในหมู่บ้านทุกเดือน ประชุมโดยการแจกกระดาษให้ชาวบ้านเขียนชื่อบุคคลที่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด และประกาศเสียงตามสายว่าในแต่ละเดือนมีสถิติผู้เสพผู้ค้าจำนวนกี่ราย แม้จะไม่สามารถทำให้ปัญหาหมดไปได้ แต่เป็นวิธีการสำรวจตรวจสอบอยู่เป็นประจำจากสายตาของชาวบ้าน และสามารถจำกัดการขยายจำนวนผู้เสพผู้ค้าได้ในระดับหนึ่ง และหากเกิดกระแสกลับมามีว่า ข้อเท็จจริงมีจำนวนผู้เสพผู้ค้ามากกว่าเสียงตามสายที่ประกาศไป ชาวบ้านจะร่วมมือกันช่วยตรวจสอบมากยิ่งขึ้น

นายสมิทธิ สุภาพพรชัย กำนันตำบลเจ็ดเสมียน

- การทำงานของฝ่ายปกครองจะไม่ได้ทำงานมิติการปกครองเพียงมิติเดียว แต่ยังมีมิติของการร่วมกันพัฒนาชุมชน โดยไม่แบ่งฝักแบ่งฝ่ายด้วย โดยกำนันจะทำหน้าที่เสมือนนายกรัฐมนตรียุคใหม่ได้มีการแต่งตั้งผู้ช่วยกำนันทำหน้าที่เสมือนรองนายกรัฐมนตรียุคใหม่เพื่อช่วยเหลือด้านต่าง ๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านผู้สูงอายุ ด้านปกครอง เป็นต้น

- ปัญหาเด็กและเยาวชนในชุมชน ได้ใช้วิธีแก้ไขปัญหโดยกำนันเข้าไปพบปะพูดคุย เนื่องจากกำนันเคยเป็นเด็กเกเรมาก่อน จึงได้ใช้ประสบการณ์มาสอนน้องในลักษณะ “พี่สอนน้อง” ซึ่งได้

ช่วยให้ปัญหาเบาบางลง ส่วนปัญหาเรื่องยาเสพติดเป็นภารกิจที่นายอำเภอได้มอบหมายมาให้ดำเนินการอย่างเคร่งครัด ซึ่งปัญหาที่เรื้อรังมายาวนาน แต่ต้องพยายามแก้ไขให้เบาบางตัวชีวิตที่สามารถวัดได้ว่าปัญหายาเสพติดเบาบางลง คือ เด็กและเยาวชนหันมาให้ความสนใจด้านกีฬามากยิ่งขึ้น กล่าวคือ ในการแข่งขันกีฬาระดับอำเภอ ตำบลเจ็ดเสมียนมีนักกีฬามากกว่าตำบลอื่น และส่งทีมฟุตบอลเข้าแข่งขัน จำนวนมากถึง ๔ ทีม

- ปัญหาคดีลักขโมย ได้ใช้วิธีการแก้ไขปัญหโดยขบวนการตาสะปะรด ๒๕ ตาสะปะรด โดยมีอาสาสมัครในหมู่บ้านมารวมตัวกัน ดูแลกันเอง ที่ผ่านมามากไม่พบเห็นว่ามีมการก่อคดีจากคนภายในตำบล แต่ปัญหาจะเกิดจากคนภายนอกมากกว่า

- ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองไม่ปรากฏในพื้นที่ แม้จะต่างความคิด แต่ชาวเจ็ดเสมียนมีจุดร่วมทางความคิดที่เหมือนกัน คือ อยากทำประโยชน์หรือพัฒนาให้หมู่บ้านอยู่อย่างมีความสุข

- สำหรับกระบวนการมีส่วนร่วมภายในชุมชน ตำบลได้จัดให้มีกิจกรรมลานน้ำใจ โดยให้ตัวแทนแต่ละหมู่บ้านแต่งตัวพื้นเมืองหิ้วปิ่นโตมารับประทานข้าวร่วมกัน พูดคุยแลกเปลี่ยนรับทราบปัญหา และแก้ไขปัญหในตำบลร่วมกัน ซึ่งแต่ละหมู่บ้านจะผลัดเปลี่ยนกันเป็นเจ้าภาพ ชื่อกิจกรรมจะเปลี่ยนไปตามหมู่บ้านที่เป็นเจ้าภาพ เช่น ลานเปี่ยมสุข ลานบ้านทุ่ง เป็นต้น

➤ มิติของท้องถิ่น

นายสุทธิเดช ริมธีระกุล นายกเทศมนตรีตำบลเจ็ดเสมียน

ความเป็นมาของตำบลเจ็ดเสมียน สมเด็จพระยาวชิรปราการหรือพระเจ้าตากสินมหาราช ได้ยกทัพผ่านทางตำบลเจ็ดเสมียน มีการเกณฑ์กำลังพลชายไทยเพื่อเป็นทหารซึ่งมีคนมาสมัครเป็นจำนวนมาก ทำให้เสมียนที่ไปกับขบวนเสด็จฯ จดรายชื่อไม่ทันจึงประกาศหาผู้รู้หนังสือ มาช่วยเป็นเสมียนทำบัญชีรายชื่อมีชาวบ้านสมัครเป็นเสมียนถึงเจ็ดคน จนงานเสร็จอย่างรวดเร็วทำให้พ่อพระราชา หลงใหลจึงพระราชทานชื่อตำบลแห่งนี้ว่า “เจ็ดเสมียน”

ที่ตั้ง เทศบาลตำบลเจ็ดเสมียน ตั้งอยู่เลขที่ ๘๘ หมู่ที่ ๒ ตำบลเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ริมทางหลวงจังหวัด หมายเลข ๓๒๓๘ ซึ่งเป็นเส้นทางเชื่อมทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๔ (เดิม) กับถนนเลียบบแม่น้ำแม่กลอง พื้นที่ของเทศบาลตำบลเจ็ดเสมียนครอบคลุมตำบลเจ็ดเสมียน มี ๖ หมู่บ้าน มีพื้นที่ทั้งสิ้น ๑๔.๘๙ ตารางกิโลเมตร

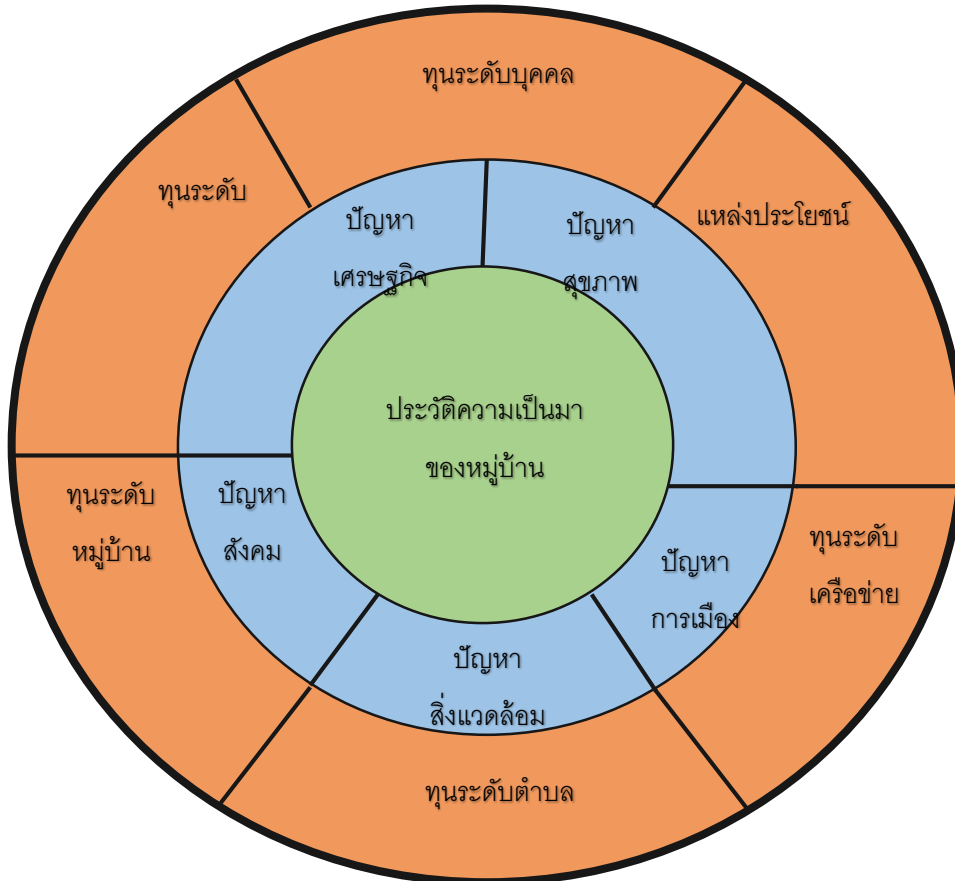
หลักคิดในการทำงานของตำบลเจ็ดเสมียน “คนเจ็ดเสมียน เคารพรัก ให้เกียรติ และยกย่อง”

คำขวัญตำบลเจ็ดเสมียน “ถิ่นไขโป้วหวาน โจษขานเคັกมะพร้าวอ่อน สูดยอดมะขามเทศมัน สีสันงานประเพณีแห่ดอกไม้ท้ายสงกรานต์”

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยมีพื้นที่เพาะปลูกอยู่โดยรอบชุมชนพืชที่ปลูกได้แก่ ข้าว อ้อย มะขามเทศมัน เลี้ยงสัตว์ และพืชอื่น ๆ นอกจากนั้นการประกอบอาชีพภายในชุมชน ได้แก่ การค้าและอุตสาหกรรม ด้านการค้าขนาดเล็กถึงปานกลาง ส่วนใหญ่เป็นการทำโรงงานทำหัวผักกาดเค็ม (หัวไชโป้ว) โดยไชโป้วหวาน เป็นผลิตภัณฑ์สร้างเศรษฐกิจมีมูลค่าหลายร้อยล้านบาท ผู้ประกอบการ ๑ ราย จะใช้หัวไชเท้า ๓ ล้านกิโลกรัมต่อปี (ปัจจุบันมีผู้ประกอบการ ๑๒ ราย ๙ แห่ง) การผลิตหัวไชโป้วจึงถือเป็นการใช้ต้นทุนทางธรรมชาติมาสร้างรายได้ให้กับชุมชน สร้างปฏิสัมพันธ์ในสังคม ข้อดีของการทำหัวไชโป้ว พบว่า (๑) ทำให้คนในชุมชนได้ใช้เวลาทำงานพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทำให้คนในชุมชนเกิดความรักความสามัคคี (๒) สร้างรายได้ให้คนในชุมชน และ (๓) คนในชุมชนมีรายได้ก็จะร่วมกันพัฒนาชุมชนและช่วยเหลือคนในชุมชนที่เดือดร้อน เกิดเป็นความสัมพันธ์ ความรักความสามัคคี

แนวคิดในการพัฒนาวิถีชีวิตชุมชนตำบลเจ็ดเสมียนให้เป็นชุมชนเข้มแข็ง เกิดจากการบูรณาการของท้องถิ่น ท้องที่ องค์กรภาครัฐ องค์กรภาคเอกชน และภาคประชาชน ที่ทำงานและพัฒนาร่วมกัน ผ่านวิธีการ ดังนี้

๑. การค้นหาทุนและศักยภาพ โดยการค้นหาคนดี คนเก่ง คนเสียสละในพื้นที่ ค้นหาพื้นที่ที่จะเป็นแหล่งทุน รวมทั้งค้นหาพื้นที่พบสภาพปัญหาที่จะนำมาแก้ไขด้วย

ภาพแสดงทุนศักยภาพ ๖ ระดับในชุมชนเจ็ดเสมียน

๒. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ซึ่งปัจจุบันมีแหล่งเรียนรู้ภายในตำบล จำนวน ๓๓ แห่ง เรียนรู้

๓. ร่วมกับภาคีเครือข่าย เช่น สถาบันการศึกษา องค์กรภาครัฐ องค์กรภาคเอกชน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) กรมกิจการผู้สูงอายุ ฯลฯ ซึ่งข้อดีจากการดำเนินงานร่วมกับเครือข่ายตำบลเจ็ดเสมียน คือ (๑) ได้รับวิชาความรู้ใหม่ ๆ (๓) ได้รับความร่วมมือจากชุมชนเข้ามาช่วยคิดช่วยทำ และ (๓) ได้รับงบประมาณมาพัฒนาตำบล นอกจากนี้ ยังมีเครือข่ายที่ตำบลเจ็ดเสมียนได้ถ่ายทอดความรู้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องสุขภาพะ ซึ่งกระจายไปยัง ๒๐ ตำบลในจังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดนครปฐม และจังหวัดราชบุรี

๔. **สร้างกระแสการมีส่วนร่วม** โดยให้ความสำคัญกับคนทุกรุ่นทุกวัย โดยจะเปิดเวทีหรือเปิดพื้นที่ให้คนทุกกลุ่มได้มาแสดงความคิดเห็น เช่น การจัดทำโครงการหรือการจัดสร้างถนนหนทางต่าง ๆ จะต้องทำประชาคมชาวบ้านในหมู่บ้านก่อน โดยมีสมาชิกสภาเทศบาล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบความต้องการของชาวบ้าน ซึ่งไม่เพียงแต่โครงการที่เกี่ยวกับสาธารณูปโภคอย่างเดียวเท่านั้น ที่ผ่านมามีได้พยายามให้จัดโครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วย ทั้งนี้ หากโครงการใดไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ทางเทศบาลจะรับฟังความคิดเห็นมาปรับปรุงแผนการดำเนินการต่อไป

๕. **สรุปและถอดบทเรียน** เพื่อต่อยอดสู่นวัตกรรมใหม่ ๆ หรือทบทวนข้อผิดพลาดและปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น

สำหรับข้อเสนอแนะ ในตำบลเจ็ดเสมียนมีแรงงานต่างด้าวในพื้นที่ ทั้งแรงงานที่ขึ้นทะเบียนตามกฎหมายและแรงงานแฝง ซึ่งขอเสนอให้จัดสรรค่าธรรมเนียมในการขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าวให้กับท้องถิ่น เพราะแรงงานต่างด้าวเมื่อเข้ามาอยู่อาศัยจะต้องใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นด้วย โดยเรื่องที่ประสบปัญหา คือ การบริหารจัดการขยะ เป็นต้น

➤ **มิติของท้องถิ่น (ภาคประชาสังคม)**

นางกรรณิภา ณ บางช้าง ประธานจิตอาสาภาคประชาชน อดีตผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๒ ตำบลเจ็ดเสมียน

- ปัญหาความแตกต่างทางการเมือง อาจจะมีชาวบ้านที่มีความคิดแตกต่างกันแต่ไม่มีความรุนแรงเกิดขึ้นในพื้นที่ ชาวเจ็ดเสมียนจะถือคติว่า “ต่างความคิดแต่ไม่ต่างการกระทำ” สื่อต่างสีจึงมารวมตัวกันเป็น “กลุ่มเสื้อส้ม” ที่ทำงานในลักษณะจิตอาสาโดยไม่หวังผลตอบแทน ในระยะแรกเริ่มต้นจากการสร้างแกนนำในหมู่บ้าน หมู่บ้านละ ๕ คน จากจำนวน ๖ หมู่บ้าน รวม ๓๐ คน กิจกรรมแรกที่ดำเนินการ คือ การทำความสะอาดชุมชน ซึ่งได้รับการตอบรับและเกิดเป็นกระแสสังคมในชุมชนที่ต้องการเป็นจิตอาสา จนปัจจุบันมีสมาชิก จำนวน ๑๕๐ คน จากหลากหลายอาชีพ ในช่วงแรกที่ดำเนินการจะมีข้อสงสัยจากสมาชิกว่า “ทำแล้วจะได้อะไร” แกนนำจึงได้จัดการอบรมเพื่อปลูกจิตสำนึกสาธารณะ เดินตามรอยเท้าพ่อ สานต่อที่พ่อทำ เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มเกิดความภาคภูมิใจในการทำประโยชน์ให้ท้องถิ่น โดยทีมจิตอาสากลุ่มเสื้อส้มมีภารกิจที่ช่วยเหลือดูแลบุคคล ๓ วัย ได้แก่ เด็กเยาวชน ภาคประชาชน และคนสูงอายุ

- ตำบลเจ็ดเสมียนได้จัดทำโครงการต่าง ๆ มากมาย ยกตัวอย่าง “โครงการตำรวจใจ” โดยได้ของบประมาณจากจังหวัดราชบุรีและได้รับมาให้ดำเนินการ จำนวน ๑๐๐ คน แต่ปรากฏว่ามี

เด็กมาสมัคร จำนวน ๑๖๐ คน ซึ่งก็ได้รับความร่วมมือจากภาคเอกชนที่เข้ามาสนับสนุนงบประมาณในส่วนที่ขาดไป โครงการดังกล่าวจะอบรมให้เด็กคอยสอดส่องพฤติกรรมของคนในครอบครัวและชุมชน เช่น พี่คบเพื่อนอย่างไร พี่พาเพื่อนมาบ้านแล้วเข้ามาทำอะไร ซึ่งสอดส่องได้ทั้งเรื่องยาเสพติดและเรื่องการพนัน ทำให้เด็กและเยาวชนในชุมชนเกิดความภาคภูมิใจ หรือ “โครงการทหารน้อย” โดยความ

ร่วมมือกับกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) เพื่อปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนรักถิ่นฐานบ้านเกิด รักชาติ รักพระมหากษัตริย์ หรือ “โครงการแมวจับหนู” ที่ให้ชาวบ้านในชุมชนร่วมกันสอดส่องเรื่องยาเสพติด เป็นต้น ทั้งนี้ ในประเด็นเรื่องยาเสพติดเป็นปัญหาที่แก้ไขได้ยากที่สุด ในบางคดีชาวบ้านช่วยกันจับผู้ที่ครอบครองยาบ้า ๑๕ เม็ด ซึ่งจะถือว่าเป็นผู้ค้า และส่งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ ทำยที่สุด คดีดังกล่าวเป็นเพียงผู้เสพเพราะเหลือ ๒ เม็ด หรือกลายเป็นคดีโพยหวย เป็นต้น ซึ่งกรณีดังกล่าวทำให้ชาวบ้านจิตอาสาเกิดความท้อแท้ใจในการปฏิบัติงาน

- ประเด็นสวัสดิการชุมชน จากการเดินทางไปศึกษาดูงานในพื้นที่ชุมชนไม้เรียง จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นชุมชนเคยโดนพายุเกย์ถล่ม และกว่าภาครัฐจะเข้ามาช่วยเหลือจะใช้เวลาช้านาน ดังนั้น ชุมชนไม้เรียงจึงได้ถอดบทเรียนจากเหตุการณ์ดังกล่าว และจัดตั้งกองทุนสวัสดิการในชุมชนขึ้น ซึ่งตำบลเจ็ดเสมียนจึงได้นำประสบการณ์จากการไปศึกษาดูงานดังกล่าวมาจัดตั้งกองทุนเพื่อเป็นสวัสดิการชุมชนขึ้น โดยใช้ชื่อว่า “กองทุนวันละบาท” เกิดเป็นสวัสดิการชุมชน ประโยชน์ที่สมาชิกจะได้รับ คือ หากเป็นสมาชิกครบ ๖ เดือน แล้วเสียชีวิต จะได้รับค่าทำศพ ๒,๕๐๐ บาท หรือเกิดกรณีเจ็บป่วยจะได้รับเงินช่วยเหลือ คินละ ๑๐๐ บาท จำนวน ไม่เกิน ๑๐ คิน เป็นต้น

นายยุทธพล วรรณะเรืองศรี สภาองค์กรชุมชนตำบลเจ็ดเสมียน และประธานศูนย์

คุณธรรมตำบลเจ็ดเสมียน

- สภาองค์กรชุมชนตำบลเจ็ดเสมียน เป็น ๑ ใน ๕ ของสภาองค์กรชุมชนตำบลแรกที่จัดแจ้งตามพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. ๒๕๕๑ ทั้งนี้ ข้อมูลปัจจุบันสภาองค์กรชุมชนตำบลในจังหวัดราชบุรี มีจำนวน ๙๘ ตำบลจาก ๑๐๔ ตำบล (คงเหลือ ๖ ตำบล ได้แก่ ตำบลจอมประทัด ตำบลยางงาม ตำบลท่าราบ ตำบลดอนกรวย ตำบลดอนคา และเทศบาลเมืองบ้านโป่ง) และสภาองค์กรชุมชนตำบลเจ็ดเสมียนเป็นองค์กรที่ไม่ขอรับงบประมาณในการดำเนินงาน และได้เสนอให้นางบประมาณจากตำบลที่ไม่รับงบประมาณไปจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนตำบลในจังหวัดราชบุรีที่ยังจัดตั้งไม่ครบ

- เจตนารมณ์การจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. ๒๕๕๑ (๑) เพื่อให้เกิดเป็นเวทีในการพูดคุย ประึกษา หรือในชุมชนโดยมีกฎหมายรองรับ (๒) เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างถูกต้องตามกฎหมาย และ (๓) เพื่อให้ได้รับการสนับสนุนจากท้องถิ่นและท้องที่

- สภาองค์กรชุมชนตำบลเจ็ดเสมียนเป็นการรวมตัวกันของ ๑๘ องค์กร ประกอบด้วย องค์กรหลัก คือ อสม. อปพร. เครือข่ายผู้สูงอายุ เครือข่ายศูนย์ต่อสู้เพื่อเอาชีวะยาเสพติด เป็นต้น เมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ ที่ผ่านมาได้มีการจัดประชุมสภาองค์กรชุมชนตำบลของจังหวัดราชบุรี โดยมีข้อสั่งการให้ทุกสภาองค์กรตรวจสอบสถานะองค์กรของสภาว่ามีการขับเคลื่อนงานหรือไม่ มีกระบวนการในการติดตามงานหรือไม่

- สภาองค์กรชุมชนตำบลเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนงานของชุมชนและได้รับความร่วมมือจากชุมชนเป็นอย่างดีมาโดยตลอด เนื่องจากชาวเจ็ดเสมียนจะมีทักษะการทำงานด้วยใจและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสารได้อย่างถูกวิธี การทำงานจะใช้ Smart Phone ในการประสานงานกับ

ทุกเครือข่ายองค์กร การสื่อสารของชาวเจ็ดเสมียนจึงมีความรวดเร็วและทุกคนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้โดยสะดวก

- สำหรับในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) หรือ พอช. ได้มุ่งเน้นให้ขับเคลื่อนงานเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งจากการสำรวจพื้นที่ในตำบลเจ็ดเสมียนจะพบว่า ไม่ปรากฏข้อมูลเรื่องปัญหาที่ดินทำกิน คนไร้ที่อยู่อาศัย เนื่องจากการขับเคลื่อนงานในตำบลเจ็ดเสมียนจะใช้ระบบคุณธรรม การเสียสละ การมีส่วนร่วมเป็นหลักการสำคัญในการทำงาน และได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนเป็นลำดับแรก

- สำหรับศูนย์คุณธรรมตำบลเจ็ดเสมียนนั้น ได้มีแนวคิดของแหล่งเรียนรู้ คือ ตำบลเจ็ดเสมียนมีประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีวัดเป็นศูนย์กลางที่สำคัญ ประชาชนตำบลเจ็ดเสมียนนิยมเข้าวัดทำบุญตักบาตร ฟังเทศน์ฟังธรรม นำธรรมะคำสั่งสอนมาเป็นแกนในการปฏิบัติภารกิจในชีวิตประจำวัน ด้วยลักษณะฐานคิดและวิถีปฏิบัติดังกล่าวจึงส่งผลให้คนเจ็ดเสมียนเป็นคนมีน้ำใจ เอื้ออาทร และมีมิตรภาพสูง เป็นลักษณะสังคมเอื้ออาทร เห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน ด้วยสังคมลักษณะดังกล่าวเป็นผลให้ตำบลเจ็ดเสมียนเป็นตำบลที่มีความรุนแรงทางสังคมน้อย ประชาชนจึงอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ประกอบกับเทศบาลตำบลเจ็ดเสมียนมีการพัฒนาที่ใช้วัฒนธรรมเป็นฐานฐานคิดนี้มีความเชื่อที่ว่า “ความรัก การให้เกียรติ การยกย่อง และการเคารพความหลากหลาย”

เส้นทางตำบลคุณธรรมตำบลเจ็ดเสมียน ใช้ ๔ หลัก คือ

(๑) สืบค้นปัญหา

(๒) พัฒนาบุคลากร ผ่านการเรียนรู้กิจกรรมและการศึกษาดูงาน

(๓) สร้างเครือข่ายเรียนรู้ เพื่อเพิ่มพลังให้พื้นที่

(๔) คืบข้อมูลสู่พื้นที่ เพื่อสร้างแรงบันดาลใจในการแก้ไขปัญหา

การเรียนรู้ของศูนย์คุณธรรมตำบลเจ็ดเสมียนจะมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เข้าร่วมเรียนรู้เข้าใจในกระบวนการสร้างคุณธรรมในระดับหมู่บ้าน ตำบล องค์กร และระดับอำเภอ รวมทั้งเพื่อสร้างแรงบันดาลใจในการทำความคิดและสร้างเครือข่ายคุณธรรมขึ้นในระดับพื้นที่ ซึ่งจะมีการบรรยายที่มา แนวคิดของแหล่งเรียนรู้ กระบวนการบริหาร การดำเนินการ ผลผลิต ผลลัพธ์ และปัจจัยความสำเร็จ นอกจากนี้ จะมีการสรุปการเรียนรู้ โดยการพูดคุย แลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกัน

นางจรรย์ ปานดวง ประธาน อ.ส.ม. ตำบลเจ็ดเสมียน

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนเกี่ยวกับสวัสดิการชุมชน จะมีประเด็นเรื่องการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในชุมชน ผู้ป่วยติดเตียง ผู้พิการ ผู้ป่วยติดเชื้อ ผู้ยากไร้ ซึ่งเป็นการอาศัยชุมชนดูแลกันเอง โดยมีผู้นำชุมชนและกลุ่มผู้นำทางความคิดร่วมบริจาคเงิน คนละ ๑๐๐ บาทต่อเดือน เพื่อช่วยเหลือดูแลกันเอง

๒.๓ ข้อมูลจากการลงพื้นที่ศึกษาดูงาน

➤ ศูนย์เรียนรู้ศาสตร์พระราชาสู่การเลี้ยงชีพและการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน

นางดวงสมร วงศ์ยะรา ปราชญ์ชาวบ้าน ประจำตำบลเจ็ดเสมียน จังหวัดราชบุรี ผู้ก่อตั้งศูนย์เรียนรู้ศาสตร์พระราชาราชบุรี ได้ให้ข้อมูลว่า เดิมเป็นผู้มีปัญหาสุขภาพจากการประกอบอาชีพขายส้มตำเป็นอาชีพหลัก หันมาดูแลสุขภาพด้วยการปลูกผักกินเอง โดยเริ่มจากผักสวนครัวที่ตนเองชอบเพื่อบริโภคในครอบครัว แล้วจึงปลูกผักชนิดอื่นเพื่อแจกจ่ายให้กับผู้อื่นในชุมชน สำหรับศูนย์เรียนรู้ศาสตร์พระราชาราชบุรี มีพื้นที่จำนวน ๑๒ ไร่ โดยได้ปลูกพืชผักผลไม้แบบผสมผสาน ได้แก่ กัลลวย มะกรูด มะนาว มะพร้าว พลู่ ตรีศไคร้ ตีป्ली รวมถึงพืชผักอื่น ๆ โดยยึดหลักตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงรัชกาลที่ ๙ มาประยุกต์ใช้ ที่สำคัญคือ ต้นกัลลวยที่ปลูกไว้จำนวนมาก หลังจากขายผลกัลลวยไปแล้ว ต้นกัลลวยที่เคยตัดทิ้ง ก็นำกลับมาต่อยอดเป็นมูลค่าเพิ่มได้อีกมากมาย อย่างลำต้นที่เป็นกาบกัลลวยนำมาทำเป็นเชือกกัลลวยแห้ง จักสานเป็นกระเป๋า ตะกร้า หมวก และอื่น ๆ ได้หลากหลายชนิด และส่งขายยังต่างประเทศ

นายธนกร สดใส ประธานศูนย์การเรียนรู้บ้านสกุลบายศรี ตำบลเจ็ดเสมียน ให้ข้อมูลว่า ชาวเจ็ดเสมียนได้มีการรวมกลุ่มบ้านสกุลบายศรี ซึ่งได้แบ่งเป็นแผนกด้านการจักสานทำกระเป๋า ทำ ตะกร้า การทำบายศรี ประติษฐ์พวงมาลัยดอกไม้จากกระดาษทิชชู และอื่น ๆ จนเป็นกลุ่มที่ประสบผลสำเร็จสามารถต่อยอดผลิตภัณฑ์กลายเป็นแบรนด์ “ต๋อ” ซึ่งเป็นการประยุกต์ต่อยอดจากต้นกล้วย หลังใช้ประโยชน์จากใบที่นำไปทำบายศรีสู่ขวัญ เกิดแนวคิดว่าการปล่อยต้นกล้วยตานีให้เน่าสลายในร่องสวนเป็นการเปล่าประโยชน์ เพราะ ๑ ต้นกล้วย สามารถนำเอากาบกล้วยมาพัฒนาทำเป็นกระเป๋า แฟชั่นได้ ๑ ใบ หรือทำผลิตภัณฑ์อื่น ๆ เช่น เป้ กล่องใส่เอกสาร สมุดโน้ต ฯลฯ และยังเป็นสินค้าที่แต่ละชิ้นมีเพียง ๑ เดียวในโลก เพราะกาบกล้วยแต่ละชิ้นจะมีลวดลายที่แตกต่างกันออกไป ผลิตภัณฑ์กระเป๋า ของแบรนด์ต๋อนี้ปัจจุบันได้เติบโตเป็นธุรกิจในกลุ่มชนที่ส่งขายไปยังต่างประเทศ จนสร้างรายได้ให้กับกลุ่มได้อย่างยั่งยืน

➤ ชมรมกลุ่มผู้สูงอายุตำบลเจ็ดเสมียน บ้านสนามชัย หมู่ที่ ๔

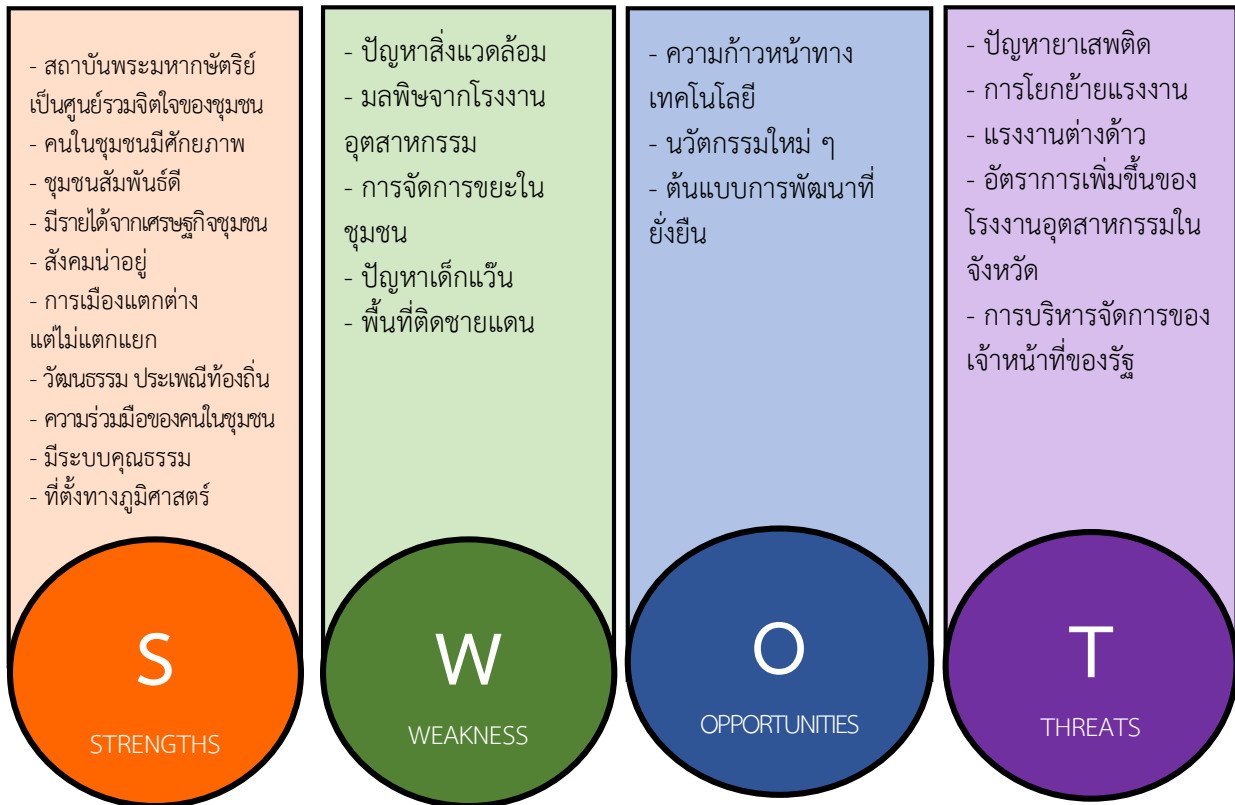
นางสาวดวงใจ เอี่ยมสะอาด ประธานชุมชนสมเด็จพระยาตาก่อฯ ให้ข้อมูลว่า ชมรมกลุ่มผู้สูงอายุตำบลเจ็ดเสมียน บ้านสนามชัย เป็นการรวมกลุ่มกันของผู้สูงอายุในบ้านสนามชัย หมู่ที่ ๔ เพื่อส่งเสริมการทำกิจกรรม พัฒนาสภาพร่างกาย จิตใจ เกิดความเอื้ออาทร ความสามัคคี ในชุมชน เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมและสร้างศักดิ์ศรีของผู้สูงอายุในชุมชน มีกิจกรรมนันทนาการ

กิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพ กิจกรรมประเพณีวัฒนธรรม ท้องถิ่นและภูมิปัญญาชาวบ้าน กิจกรรมจิตอาสา กิจกรรมเกี่ยวกับสวัสดิการในชุมชน กิจกรรมสร้างเสริมรายได้ นอกจากนี้ ชมรมผู้สูงอายุตำบลเจ็ดเสมียน บ้านสนามชัย ยังมีผลิตภัณฑ์ที่สร้างรายได้ให้กับผู้สูงอายุ คือ น้ำมันโพลสด ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น อีกทั้ง ปัจจุบัน บ้านสนามชัยยังเป็นแหล่งเรียนรู้เรื่องน้ำมันโพลสดให้กับพื้นที่ อื่นที่สนใจอีกด้วย

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะอนุกรรมการ

๓.๑ การวิเคราะห์ SWOT ของตำบลเจ็ดเสมียน

๓.๒ ข้อสังเกตของคณะอนุกรรมการต่อตำบลเจ็ดเสมียน

(๑) ประชากรในตำบลเจ็ดเสมียนมีศูนย์รวมจิตใจ จงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ การดำเนินงานของชุมชนเจ็ดเสมียนที่ได้ยึดหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ในหลวงรัชกาลที่ ๙ และได้ดำเนินการตามรอยเบื้องพระยุคลบาท ซึ่งเป็นการมุ่งเน้นประโยชน์สุขของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง มีการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน คำนึงถึงพื้นฐาน ศักยภาพ สถานการณ์ และสิ่งแวดล้อมในแต่ละช่วงเวลา แล้ค่อย ๆ ต่อยอดพัฒนาจากรากตามความเป็นจริงอย่างเหมาะสม เพื่อให้การพัฒนามีความมั่นคง ชุมชนและสังคมมีความเข้มแข็ง ไม่เกิดความแตกแยกในสังคมบนเส้นทางการพัฒนา

(๒) เทศบาลตำบลเจ็ดเสมียนมีกลไกที่เข้มแข็งทั้งจาก ๓ ภาคส่วน ทั้งระดับท้องถิ่น ท้องถิ่น และท้องทุ่ง โดยในแต่ละระดับจะมีแกนหลักที่เป็นผู้นำและประสานงานให้เกิดการมีส่วนร่วมกัน พัฒนาและขับเคลื่อนให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง

(๓) เทศบาลตำบลเจ็ดเสมียนมีทีมแกนนำที่มีความหลากหลายช่วงวัย แกนนำจะประกอบไปด้วยเด็กและเยาวชน วัยรุ่น วัยทำงาน ผู้สูงอายุ มีกิจกรรมรวมกลุ่มและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น โดยมีหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนให้การสนับสนุน จนเติบโตเป็นโมเดลการพัฒนาตำบลเจ็ดเสมียน

(๔) เทศบาลตำบลเจ็ดเสมียนให้ความสำคัญกับการใช้กลไกการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมและภาคประชาชน สร้างให้คนในชุมชนมีสิทธิ เสรีภาพในการแสดงบทบาทเสนอแนะการดำเนินงาน ออกมาเป็นแผนงานและโครงการในระดับท้องถิ่น และในภาคประชาสังคมและภาคประชาชนต่างก็ตระหนักรู้ในหน้าที่และความรับผิดชอบ ทำหน้าที่เป็นผู้ส่งเสริม สนับสนุน อาสา จนก่อให้เกิดเป็นผลลัพธ์ที่สร้างประโยชน์และรายได้ให้กับชุมชน และลด/บรรเทาปัญหาต่าง ๆ ภายในชุมชน อาทิ ปัญหายาเสพติด ปัญหาเด็กแว้น เป็นต้น

(๕) การเสริมสร้างความสามัคคีในชุมชนเจ็ดเสมียน ได้ดำเนินการผ่านการจัดกิจกรรม อาทิ กิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพ กิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาชาวบ้าน งานประเพณีแห่ดอกไม้ท้ายสงกรานต์ กิจกรรมจิตอาสา โครงการตำรวจใจ โครงการแมวจับหนู โครงการทหารน้อย กิจกรรมลานน้ำใจ ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วม การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน โดยเริ่มจากบ้าน ชุมชน ไปสู่ตำบล

(๖) ประชากรของตำบลเจ็ดเสมียนมีทักษะพลเมือง รู้สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพและความรับผิดชอบ ชุมชนมีการระดมความคิดเห็นเพื่อจัดทำแผนพัฒนาชุมชนที่นำไปสู่การจัดทำเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงงบประมาณ อันเป็นการดำเนินการที่ได้วางระบบการคิดและตัดสินใจ รวมทั้งชุมชนได้มีส่วนร่วมและมีความรับผิดชอบต่อสาธารณะ เห็นได้จากการจัดตั้งกลุ่มจิตอาสา หรือกลุ่มต่าง ๆ ขึ้นมาจัดการชุมชน อาทิ กลุ่มศาสตร์พระราชา กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มพัฒนาบทบาทสตรี ชมรมผู้สูงอายุ

๓.๓ ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการกิจการต่อตำบลเจ็ดเสมียน

(๑) เนื่องจากพื้นที่ตำบลเจ็ดเสมียนมีผู้ประกอบการเกษตรแปรรูป คือ การผลิตหัวไชโป้ว ซึ่งเป็นรายได้หลักของชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเดือนเดือนตุลาคม - เดือนธันวาคม ของทุกปี จะมีกระบวนการแปรรูปเกิดขึ้น เป็นผลให้เกิดมลพิษทางกลิ่นและน้ำเสียทั่วพื้นที่ ดังนั้น เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาเรื่องมลพิษดังกล่าว จึงควรประสานงานหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่อรับทราบและบูรณาการการแก้ไขปัญหาร่วมกัน หรือกำหนดเป็นมาตรการเพื่อควบคุม กำกับ ดูแลโรงงานอุตสาหกรรมไม่ให้เกิดการดำเนินการอันเป็นการกระทบสิทธิของคนในชุมชน รวมทั้ง อาจนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยกำจัดมลพิษในชุมชน ทั้งนี้ อาจให้ชุมชนที่มีความเข้มแข็งอยู่แล้วได้ร่วมกัน สะท้อนปัญหาและจัดทำเป็นข้อสรุปประกอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของเทศบาล

(๑) การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม หรือประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนรู้สิทธิ เสรีภาพ หน้าที่และความรับผิดชอบนั้น จะต้องเริ่มจากประชาธิปไตยจากฐานราก โดยควรออกแบบโครงสร้างของระบอบการเมืองที่เป็นประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมจากฐานรากตั้งแต่การคิดและตัดสินใจในการวางแผนพัฒนาตำบลในรูปแบบ “ตำบลประชาธิปไตยยั่งยืน” ซึ่งมีฐานคิดจากการมีส่วนร่วมของประชาชน การส่งเสริมสิทธิชุมชนให้เข้มแข็ง การพัฒนาคนให้มีคุณภาพ การพัฒนาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาประชาธิปไตยอย่างยั่งยืน การช่วยเหลือพึ่งพากันเองในชุมชน โดยแบ่งการดำเนินงานการขับเคลื่อนออกเป็น ๓ เสาหลัก ได้แก่

กลไกท้องถิ่น ขับเคลื่อนโดยกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยมีบทบาทเป็นฝ่ายปกครองในชุมชน

กลไกท้องถิ่น ขับเคลื่อนโดย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีบทบาทในการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานประชาชน ทรัพยากร วิถีวัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจ

กลไกท้องถิ่น ขับเคลื่อนโดยสภาองค์กรชุมชน โดยมีบทบาทในการเสริมสร้างธรรมาธิปไตยให้เป็นพื้นฐานของประชาธิปไตย

โดยทั้ง ๓ เสาหลักจะอยู่บนพื้นฐานของสัปปุริสธรรม ๗ อันได้แก่ (๑) อัมมัญญตา เป็นผู้รู้จักเหตุ (๒) อัตถัญญตา เป็นผู้รู้จักผล (๓) อัตตัญญตา เป็นผู้รู้จักตน (๔) มัตตัญญตา เป็นผู้รู้จักประมาณ (๕) กาลัญญตา เป็นผู้รู้จักกาล (๖) ปริสสัญญตา เป็นผู้รู้จักบริษัท และ (๗) ปุคคลัญญตา เป็นผู้รู้จักบุคคล การประเมินจุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหา ภัยคุกคาม และค้นหาโอกาสในการพัฒนา ทั้งนี้แนวคิดดังกล่าว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการสื่อสารลงไปยังทุกระดับอย่างทั่วถึง ผ่านการสื่อสารที่เข้าใจได้ง่ายด้วย จึงจะเกิดการยอมรับและความร่วมมืออย่างจริงจัง

(๒) เนื่องจากสภาองค์กรชุมชนตำบลเป็นกลไกที่มีความใกล้ชิดกับประชาชน ในบางพื้นที่สภาองค์กรชุมชนตำบลมีความเข้มแข็งจนสามารถจัดการปัญหา เรียนรู้ปัญหาและช่วยเหลือกันเองได้โดยไม่รอการพึ่งพิงจากภาครัฐ อีกทั้งการดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชนตำบลยังเป็นเสมือนเวทีประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือในชุมชน อันถือเป็นรากฐานของประชาธิปไตยในระดับประเทศได้เป็นอย่างดี ดังนั้น การปฏิรูปประเทศด้านการเมืองควรให้ความสำคัญกับสภาองค์กรชุมชนตำบล โดยควรกำหนดบทบาทให้กับองค์กรดังกล่าวไว้อย่างชัดเจนในแผนการปฏิรูปประเทศ พร้อมทั้งสนับสนุนด้านงบประมาณให้เพียงพอต่อการดำเนินงานด้วย

(๓) ภาคประชาชนต้องเสริมสร้างความเข้มแข็งในชุมชน โดยสร้างจิตอาสาในชุมชน เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการรับรู้เรื่องสิทธิ หน้าที่พลเมืองตามกฎหมาย ปลุกจิตสำนึกให้ประชาชนใช้สิทธิตามกฎหมายผ่านเวทีประชาคม ผ่านกิจกรรมของกลุ่ม องค์กรที่มีอยู่ในชุมชน อันเป็นวิถีชีวิตของคนในชุมชน ซึ่งจะพัฒนาก่อตัวขึ้นทีละเล็กละน้อยจนขยายไปทั่วทั้งชุมชน เสมือนเกราะป้องกันอันสำคัญ เพราะคนในชุมชนเข้มแข็งส่งผลให้ชุมชน สังคม ประเทศเข้มแข็ง

(๔) การตื่นรู้เกี่ยวกับการปฏิรูปประเทศในระดับพื้นที่ยังมีน้อย แม้บางส่วนมีการดำเนินการไปด้วยตนเองอยู่แล้ว ดังนั้น ภาครัฐต้องสื่อสารการปฏิรูปประเทศให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง เพราะสิ่งสำคัญที่จะทำให้การปฏิรูปประสบผลสำเร็จได้นั้น ต้องเริ่มต้นจากการมีกลไกในการเสริมสร้างกระบวนการของการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่าง ๆ โดยเร็ว หากทำให้ทุกภาคส่วนรู้ เข้าใจ จะทำให้เกิดความเป็นหุ้นส่วนของสังคมได้ ผลที่จะได้รับคือจะเกิดการช่วยคิดวิเคราะห์หามุมมองเพื่อเพิ่มประโยชน์ให้กับประเทศชาติหน่วยงาน

(๕) สร้างชุดความรู้ในการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด (ตสร.) เพื่อเผยแพร่ในประชาชนและชุมชนตั้งแต่ระดับฐานรากได้ร่วมกัน ตสร. ตนเองในท้องถิ่น ถอดบทเรียนจากตนเอง และชุมชน ค้นหาสิ่งที่จะต้องเปลี่ยนแปลง ปรับปรุง แก้ไข ทั้งในเชิงระบบ เชิงกลไก เชิงนโยบาย เชิงกิจกรรม เป็นต้น ทั้งนี้ กลไกภาครัฐ ท้องถิ่น ท้องที่ ต้องร่วมเรียนรู้และสนับสนุนกระบวนการ ตสร. ดังกล่าวด้วย

จัดทำโดย

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพ
และการคุ้มครองผู้บริโภค วุฒิสภา

